Creative Thinking for Better Days
คิดสร้างสรรค์เพื่อวันที่ดีขึ้น

A Self-Agency ARTHUR: Arts of Human Resources

โดย อรรจน์ สีหะอำไพ
ศิษย์เก่าศิลปศาสตรบัณฑิต (ภาษาและวรรณคดีอังกฤษ)
ศิษย์เก่าดีเด่นมหาวิทยาลัยนเรศวร ปีพุทธศักราช 2538
ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยรังสิต

ความคิดสร้างสรรค์มิใช่พรสวรรค์ แต่ฝึกฝนได้

" You cannot teach a man anything; you can only help him to find it within himself. "

(กาลิเลโอ)

อย่าคิดว่าจะสามารถสอนใครได้

ทำได้เพียงช่วยให้เขาค้นพบ (ศักยภาพ)

ภายในตัวเขาเอง

2

5 สมรรถนะแห่งความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

A Self-Agency ARTHUR: Arts of Human Resources

- ระดับที่ 0 : ไม่แสดงสมรรถนะด้านนี้อย่างชัดเจน
- ระดับที่ 1 : เห็นโอกาสหรือปัญหาระยะสั้น และลงมือดำเนินการ เล็งเห็นโอกาสในขณะนั้น และไม่รีรอที่จะนำโอกาสนั้นมาใช้ประโยชน์ในงาน เล็งเห็นปัญหา อุปสรรค และลงมือหาวิธีการแก้ไขโดยไม่รอช้า
- ระดับที่ 2 : จัดการปัญหาเฉพาะหน้าหรือเหตุวิกฤติ ลงมืออย่างฉับไวเมื่อเกิดปัญหาเฉพาะหน้าหรือในเวลาวิกฤติ กระทำการแก้ไขปัญหาอย่างเร่งด่วนในขณะที่คนส่วนใหญ่จะวิเคราะห์สถานการณ์ก่อนและรอให้ปัญหาคลี่คลายไปเอง รู้จักพลิกแพลง ยืดหยุ่น ประนีประนอมเมื่อเผชิญอุปสรรคมีใจเปิดกว้าง ยอมรับความคิดแปลกใหม่และแหวกแนวที่อาจเป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหา

3

5 สมรรถนะแห่งความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

A Self-Agency ARTHUR: Arts of Human Resources

- ระดับที่ 3 : ลงมือกระทำการล่วงหน้าคาดการณ์และลงมือกระทำการล่วงหน้าเพื่อสร้างโอกาส หรือหลีกเลี่ยงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ในระยะเวลา 3 เดือนข้างหน้าทดลองใช้วิธีการที่แปลกใหม่ในการแก้ไขปัญหาหรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ให้เกิดขึ้นในวงราชการ
- ระดับที่ 4 : เตรียมการไว้ก่อนคาดการณ์และลงมือกระทำการล่วงหน้าเพื่อสร้างโอกาส หรือหลีกเลี่ยงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ในระยะเวลา 4-12 เดือนข้างหน้าคิดนอกกรอบเพื่อหาวิธีการที่แปลกใหม่ และสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหาที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต
- ระดับที่ 5 : ริเริ่มสร้างสรรค์ทางออกที่หลากหลายคาดการณ์และลงมือกระทำการล่วงหน้าเพื่อสร้างโอกาส หรือหลีกเลี่ยงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ในระยะเวลามากกว่า 12 เดือนข้างหน้าสร้างบรรยากาศของการคิดริเริ่มให้เกิดขึ้นในหน่วยงานและกระตุ้นให้เพื่อร่วมงานเสนอความคิดใหม่ๆ ในการทำงานเพื่อแก้ปัญหาหรือสร้างโอกาสในระยะยาว

4

ความคิดสร้างสรรค์คืออะไร

http://pure357.blogspot.com/2010/06/creative-thinking.html

- ความคิดสร้างสรรค์ คือ กระบวนการคิดของสมอง มีความสามารถในการคิดได้หลากหลายและแปลกใหม่ โดยสามารถนำไปประยุกต์ทฤษฎี หรือหลักการได้อย่างรอบคอบและถูกต้อง จนนำไปสู่การคิดค้นและสร้างสิ่งประดิษฐ์ที่แปลกใหม่หรือรูปแบบความคิดใหม่
- สามารถใช้ลักษณะการคิดสร้างสรรค์ในมิติที่กว้างขึ้น เช่นในการทำงาน การเรียน โดยที่บุคคลสามารถเชื่อมโยงนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ดี

Creative Thinking

- กระบวนการคิดเชิงสร้างสรรค์อย่างเป็นลำดับขั้นตอน โดยฝึกกระบวนการคิดสร้างสรรค์ในระดับการวิเคราะห์จากตัวอย่างผลงาน ตามหัวข้อที่กำหนด และฝึกการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนา และสามารถถ่ายทอดความคิดสร้างสรรค์เป็นแบบรูปธรรม ให้เป็นที่ยอมรับและเข้าใจร่วมกันได้

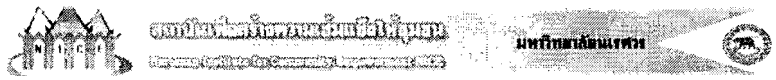

http://pure357.blogspot.com/2010/06/creative-thinking 7

http://pure357.blogspot.com/2010/06/creative-thinking.html

- ตัวอย่างเช่น คนปกติถ้าจะวาดรูปวิว จะมีส่วนประกอบและรายละเอียดของรูปวิวคล้าย ๆ กัน แต่คนที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จะวาดรูปวิวที่แตกต่างออกไปอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ รายละเอียดรูปวิวของคนทั่วไปจะประกอบด้วย
- "ภูเขา 2 ลูก มีพระอาทิตย์โผล่หว่างเขา มีนกบินมา 3-5 ตัว มีการแบ่งเส้นทะเลและภูเขาอย่างชัดเจน มีเรือใบ 2-3 ลำลอยอยู่ในทะเล มีต้นมะพร้าวที่มีลูกกระจุกอยู่เป็นทะลายสัก 2-3 ต้น"...นี่แหละ "รูปวิว" ...แต่ผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ จะวาดแบบที่ไม่มีรายละเอียดเหล่านี้อยู่เลย

8

A Self-Agency ARTHUR: Arts of Human Resources

ประโยชน์ของการคิดเชิงสร้างสรรค์

- สร้างให้บุคคลกล้าคิดกล้าแสดง คนที่มีความคิดสร้างสรรค์มักจะเป็นบุคคลที่กล้าเสนอวิธีการและแนวทางใหม่ ๆ ที่ไม่มีใครคิดกันมาก่อน และจะเป็นคนที่ต่อสู้อย่างเต็มที่เพื่อที่จะแสดงความคิดเห็นที่ถูกต้องของตนเอง
- ความคิดนี้จะนำบุคคลไปสู่สิ่งใหม่ และวิธีการใหม่ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์จะก่อให้เกิดสิ่งใหม่ นวัตกรรมใหม่ จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างหนึ่งในการที่จะให้บุคคลหลุดพ้นจากเรื่องจำเจที่ต้องประสบอยู่ทุกวัน

http://pure357.blogspot.com/2010/06/creative-thinking

ประโยชน์ของการคิดเชิงสร้างสรรค์

- สร้างให้บุคคลเป็นผู้ที่มองโลกในมุมกว้าง และยืดหยุ่น นอกจากจะสร้างความคิดใหม่ หรือได้ค้นพบสิ่งใหม่ ๆ และสร้างวิธีการใหม่ ๆ แล้ว ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์นั้นแม้จะมองสิ่งเดียวกันกับที่ทุกคนมองอยู่ แต่ความคิดของเขาจะไม่เหมือนคนอื่น ๆ โดยจะคิดแตกต่างไปอย่างไร้ขอบเขต เป็นความคิดตามจินตนาการที่มองและรับรู้สิ่งต่าง ๆ รอบข้างในแง่มุมที่แตกต่างจากคนทั่ว ๆ ไป
- สร้างให้บุคคลไม่อยู่กับที่ และบ่มเพาะความขยัน คนที่มีความคิดสร้างสรรค์จะเป็นผู้ที่ทำงานหนัก มีสมาธิสามารถทำงานได้นาน มีความขยันและกระตือรือร้น อยากรู้ อยากเห็น ค้นคว้า และทดลองสิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ

http://pure357.blogspot.com/2010/06/creative-thinking

A Self-Agency ARTHUR: Arts of Human Resources

ประโยชน์ของการคิดเชิงสร้างสรรค์

- สร้างให้บุคคลเกิดความสามารถในการแก้ไขปัญหาตามสภาพ และตามความจำกัดของทรัพยากร คนที่มีความคิดสร้างสรรค์จะไม่มีการสร้างเงื่อนไขในความคิด สามารถคิดหาแนวทางแก้ไขปัญหาภายใต้อุปสรรคและความจำกัดของทรัพยากรต่าง ๆ ในทำนองที่ว่า ...**Small and Beautiful**...
- สร้างผลงาน และเกิดสิ่งใหม่ ๆ นักสร้างสรรค์จะมีความสามารถในการอธิบายสื่อความเข้าใจให้ผู้อื่นนำความคิดที่มีค่าของตนไปทำให้เกิดประโยชน์ได้ งานของผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ จึงมีรูปแบบออกมาในลักษณะของผลงานที่เป็นรูปธรรมจับต้องได้ ไม่ว่าตัวผลงาน รูปแบบ วรรณกรรม ภาพเขียน ดนตรี เพลง การขับร้อง เนื้อร้อง ศิลปกรรม การละคร และการแสดงต่าง ๆ ...ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์จึงใช้สิ่งที่กล่าวมานี้เป็นสื่อและเป็นแนวทางในการแสดงความสามารถของเขาได้

http://pure357.blogspot.com/2010/06/creative-thinking 11

A Self-Agency ARTHUR: Arts of Human Resources

ประโยชน์ของความคิดสร้างสรรค์

- เพื่อปรับปรุงงาน (To Improve)
- เพื่อพัฒนางาน (To Develop)
- เพื่อเตรียมความพร้อม (To Prepare)

ที่มาของความคิดสร้างสรรค์

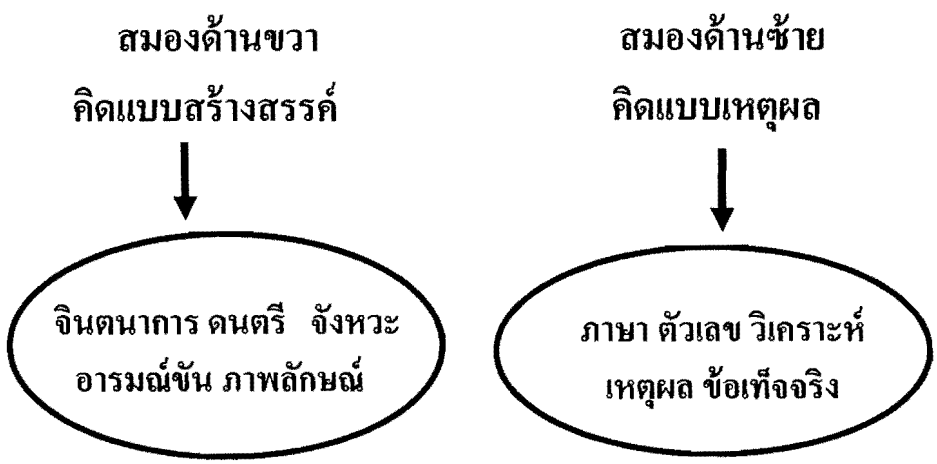

คุณลักษณะบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์

- มีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งแปลกใหม่
- มั่นใจตนเอง
- ไม่กลัวเกรงอุปสรรค
- รักในการคิดหลายทิศทาง
- ใจกว้างรับฟังความคิดผู้อื่น

คุณลักษณะบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์

- ไม่ยืนหยัดอยู่กับความคิดเดียว
- ชอบท่องเที่ยวอย่างใฝ่รู้
- ดูสิ่งต่างๆอย่างวิเคราะห์
- รู้จักเสาะหาสิ่งเจริญอย่างชาญฉลาด
- เปรื่องปราดด้านการคิดบวก

ความจำเป็นของความคิดสร้างสรรค์

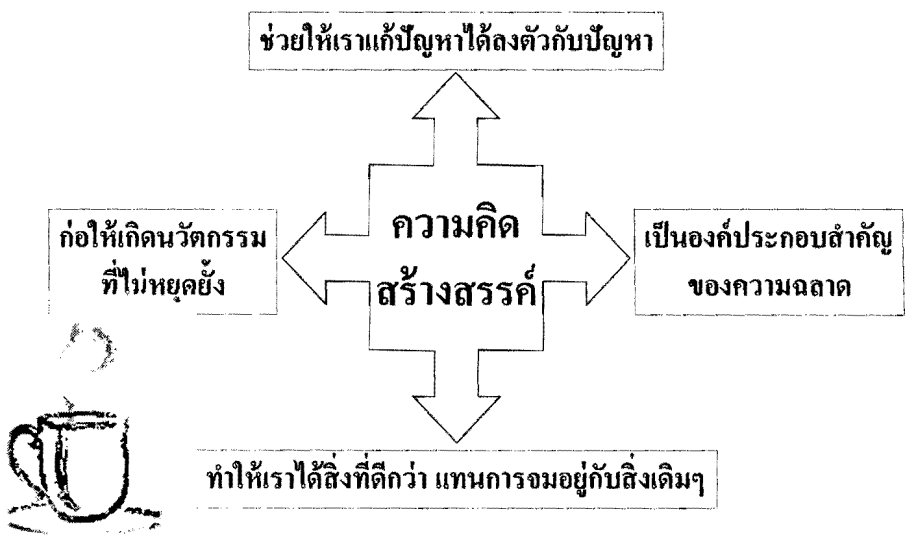

ทักษะสร้างได้ หากใจจะสร้างสรรค์

- มีความสามารถในการคิดพลิกแพลงแก้ปัญหาต่างๆให้ลุล่วงได้ดี
- ไม่ชอบทำตามอย่างผู้อื่นโดยไม่มีเหตุผล
- มีจิตใจจดจ่อและผูกพันกับงานและมีความอดทนอย่างทรหด
- เป็นผู้ไม่ยอมเลิกล้มอะไรง่ายๆ หรือเป็นนักสู้ที่ดี
- มีความคิดคำนึงหรือมีจินตนาการสูง
- มีลักษณะความเป็นผู้นำ
- มีลักษณะขี้เล่น รื่นเริง
- ชอบรับประสบการณ์ใหม่ๆ

17

A Self-Agency ARTHUR: Arts of Human Resources

ทักษะสร้างได้ หากใจจะสร้างสรรค์

- นับถือตนเอง และเชื่อมั่นในตนเองสูง
- มีความคิดอิสระและยืดหยุ่น
- ยอมรับและสนใจสิ่งแปลกใหม่
- มีความคิดซับซ้อนในการเรียนรู้
- กล้าหาญ กล้าเผชิญความจริง
- ไม่เคร่งเครียดกับระเบียบแบบแผน
- ไม่ยึดมั่นในสิ่งใดมากจนเกินไป
- ชอบทำงานเพื่อความสุขและความพอใจของตนเอง
- มีอารมณ์ขัน

18

A Self-Agency ARTHUR: Arts of Human Resources

จะพัฒนาให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ได้อย่างไร?

- ให้อิสระตนเอง
- นำตนออกนอกขอบเขต กฎเกณฑ์ กรอบ และเกราะกำบังต่าง ๆ
- คิดให้มาก อาศัยการใช้สมาธิและสติให้อยู่เหนืออารมณ์
- ปราศจากอคติ ค่านิยมสังคม และการประเมิน
- ต่อสู้กับคำตำหนิได้
- อย่าให้เวลามาเร่งรัดความคิดจนเกินไปไม่มุ่งหวังผลกำไรจากความคิด
- มีทักษะในการฟัง
- หมั่นฝึกฝนความคิดอย่างสม่ำเสมอ

http://pure357.blogspot.com/2010/06/creative-thinking 19

วิธีกระตุ้นให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

- การระดมสมองอย่างอิสระ
- การเขียนวิจารณ์ความคิด
- การแยกความเหมือน - ต่าง
- การอุปมาอุปไมย
- การมีความคลุมเครือ

ทั้งนี้ จะอยู่ในบรรยากาศที่ดี เอื้ออำนวยให้เกิดการใช้ปัญญา

http://pure357.blogspot.com/2010/06/creative-thinking 20

อุปสรรคของความคิดสร้างสรรค์

อุปสรรคจากตนเอง

- ไม่มั่นใจในตนเอง
- ใช้ความเคยชิน/สัญชาตญาณแก้ไขปัญหา
- ขี้เกียจ พอใจในคำตอบเดิม ๆ
- ไม่กล้า กลัว(กลัวพลาด ไม่กล้าเสี่ยง ไม่กล้ารับผิดชอบ)
- ชอบสร้างขอบเขตและกฎเกณฑ์ให้ตนเอง
- ชอบเลียนแบบ แอบอ้างผู้อื่น ชอบเป็นผู้ตาม สามารถทำตามคำสั่งได้ดี
- ไม่แสวงหาความรู้ ไม่เสาะหาประสบการณ์
- ไม่เปิดใจ ปราศจากการยืดหยุ่น ไม่มีสมาธิ ไม่มีสติ(ย่อมไม่เกิดปัญญา) 21

อุปสรรคของความคิดสร้างสรรค์

- อุปสรรคจากบุคคลอื่น
  ไม่ยอมรับฟัง มุ่งตำหนิ วิจารณ์ และปฏิเสธทุกประเด็น อิจฉา เยาะเย้ย ถากถาง ปิดโอกาส
- สิ่งแวดล้อมที่เป็นอุปสรรค
  ขาดการกระตุ้นส่งเสริม ไม่เปิดโอกาส มีการบั่นทอนกำลังใจ ปราศจากการยอมรับ เน้นผลกำไรจนเกินไป มีความจำกัดด้านเวลา ทรัพยากรอื่น ๆ

http://pure357.blogspot.com/2010/06/creative-thinking

เทคนิค วิธีการ เครื่องมือ ในการจุดประกายความคิดสร้างสรรค์

ต้อง Positive Thinking ก่อน Creative Thinking จึงจะตามมา

พลังของการคิดบวก

Positive Thinking

ปัญหา

ทางแก้

ทางออก

Negative Thinking

มองเห็นปัญหา หมดปัญญาหาทางออก

Creative Thinking สร้างสรรค์บันดาล

ดล

เทคนิคการคิดสร้างสรรค์

คิดบวก
คิดฝัน
คิดริเริ่ม

คิดนอกกรอบ
คิดมุมกลับ
คิดต่างมุม

คิดประยุกต์
คิดต่อยอด
คิดผสม
คิดเชื่อมโยง

ช่วยกันคิด

A Self-Agency ARTHUR: Arts of Human Resources

สร้างสรรค์สิ่งใหม่

- สิ่งประดิษฐ์ที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน
- สิ่งประดิษฐ์ที่อาจปรากฏอยู่ที่อื่น แต่มีผู้สร้างสรรค์ขึ้นใหม่โดยอิสระ
- การคิดวิธีดำเนินการใหม่
- ปรับกระบวนการผลผลิตเข้าสู่ตลาดที่แตกต่างออกไป
- คิดวิธีการใหม่ในการแก้ไขปัญหา
- เปลี่ยนแนวคิดที่แตกต่างจากผู้อื่น

A Self-Agency ARTHUR: Arts of Human Resources 26

เทคนิคพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

- ตั้งเป้าหมาย
- ให้รางวัลความอยากรู้อยากเห็น
- เต็มใจรับความเสี่ยง
- สร้างความมั่นใจให้ตัวเอง
- ขจัดทัศนคติด้านลบ
- สู้กับความกลัวการล้มเหลว
- หาวิธีแก้ปัญหาที่หลากหลาย

ที่มา : หนังสือธรรมลีลา 27

เทคนิคพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

- ระดมสมอง
- จดบันทึก
- สะสมความคิด
- สร้างแผนที่ความคิด
- ท้าทายตนเอง
- มองหาแหล่งสร้างแรงบันดาลใจ
- เตรียมแผนสำรอง
- สร้างแผนผังการดำเนินงาน

ที่มา : หนังสือธรรมลีลา 28

จำให้ขึ้นและเข้าไว้ว่า
องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์

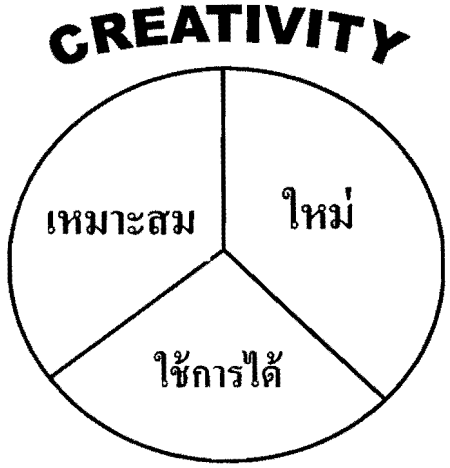

A Self-Agency ARTHUR: Arts of Human Resources

สภาวะแวดล้อมแบบใดที่ช่วย ส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

30

ความคิดสร้างสรรค์ สร้างดีได้อย่างไรกัน

- มีสิทธิและอำนาจที่จะพยายามปรับปรุงให้ดีขึ้นเรื่อย ๆหรือก้าวไปสู่ความเป็นเลิศ (Mastery)
- อิสระในการคิดและทำงาน (Autonomy)
- มีความตั้งใจจริง (Purpose)

A Self-Agency ARTHUR: Arts of Human Resources

31

วิธีคิดในการพัฒนางาน

A Self-Agency ARTHUR: Arts of Human Resources

คิดประยุกต์

คิดผสม

คิดนอกกรอบ

คิดมุมกลับ

คิดต่อยอด

คิดเชื่อมโยง

คิดต่างมุม

คิดนอกกรอบคืออะไร

- คิดไม่เหมือนคนอื่น
- คิดแบบมั่วๆ ไม่มีหลักการหรือเหตุผลรองรับ
- คิดแล้วดูเป็นไปไม่ได้เลยหรือแบบหลุดโลก
- คิดแบบไม่มีวัตถุประสงค์และเป้าหมาย
- คิดแบบจับประเด็นอะไรไม่ได้เลยหรือคิดเรื่อยเปื่อย

ถ้าจะคิดนอกกรอบ เราจะมีวิธีคิดอย่างไร เป็นที่สิ่งที่น่าสนใจและติดตาม

ปัจจัยส่งเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์

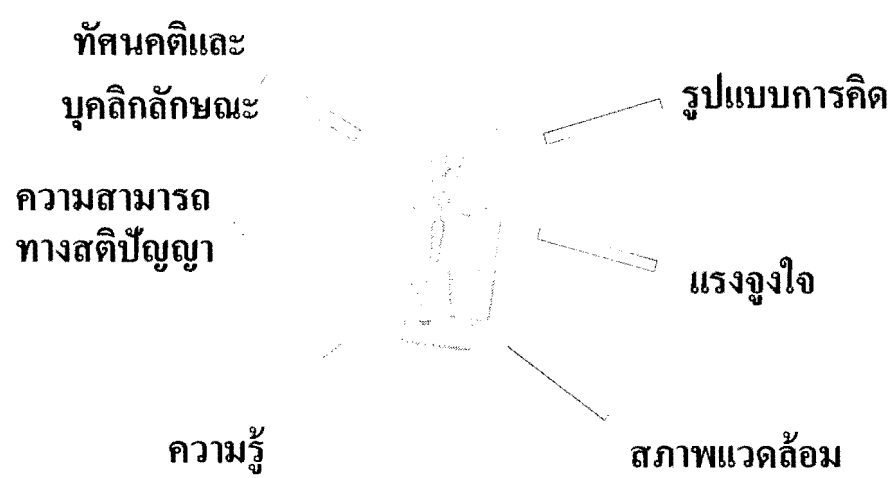

A Self-Agency ARTHUR: Arts of Human Resources

Jeffrey Dyer และคณะให้นิยาม " Discovery Skills " 5 ประการได้แก่

- ทักษะในการเชื่อมโยงข้อมูล เรื่องราว ประเด็นต่างๆ (Associating) แล้วสังเคราะห์ออกมาเป็นแนวคิดหรือหนทางแก้ปัญหาได้
- ทักษะในการตั้งคำถาม (Questioning) ที่ดีอันเป็นคำถามที่ท้าทายกระบวนการคิดแบบเดิมๆ คำถามที่นำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์
- ทักษะในการสังเกต (Observing) เห็นสิ่งต่างๆ
- ทักษะในการทดลอง (Experimenting)
- ทักษะในการสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์ (Networking) กับบุคคลหลากหลายวงการเพื่อแลกเปลี่ยนและทดสอบแนวความคิด ความรู้ต่างๆ

http://www.jobjob.co.th/th/HR_Variety 35

องค์ประกอบที่บ่งบอกว่าบุคคลมีความคิดสร้างสรรค์

- สะสม คือ การสั่งสมความรู้ทั่วไปอย่างสม่ำเสมอ
- บ่มเพาะ คือ ครุ่นคิดถึงสิ่งต่างๆ ที่สั่งสมอยู่ในจิตใจ
- สุกงอม คือ ปล่อยความคิด
- จุดประกาย คือ เกิดความคิดใหม่
- เกิดความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งผิดแปลกแตกต่างจากเดิม เกิดความคิดสิ่งใหม่ขึ้นมา
- ตกผลึก คือ การเข้าใจในสิ่งนั้นอย่างกระจ่างชัด
- ขับเคลื่อน คือ นำความคิดนั้นไปสู่รูปธรรม
- สู่นวัตกรรม คือ เกิดเป็นสิ่งใหม่ขึ้นมา

36

http://guru.google.co.th/guru/thread?tid=23850c2af11ba353

ทัศนคติทางลบที่เป็นอุปสรรคต่อความคิดสร้างสรรค์

- ไม่ยอมรับฟังปัญหา
- ถอดใจหรือยอมแพ้ตั้งแต่ในมุ้งหรือตั้งแต่ยังไม่เริ่มสงคราม เพราะเชื่อว่าไม่สามารถแก้ไขได้
- ไม่เชื่อว่าตนจะสามารถทำอะไรได้
- คิดเอาเองว่าตนไม่มีความคิดสร้างสรรค์
- กลัวคนอื่นว่า
- กลัวล้มเหลว

37

A Self-Agency ARTHUR: Arts of Human Resources

ความเชื่อผิด ๆ เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์

- ทุกปัญหามีคำตอบเดียว
- มีคำตอบที่ดีที่สุดอยู่แล้ว
- คำตอบที่สร้างสรรค์ซับซ้อนเกินไป
- คิดว่าไม่ต้องทำอะไร เดี๋ยวก็คิดได้เอง

38

A Self-Agency ARTHUR: Arts of Human Resources

สิ่งที่หยุดยั้งความคิดสร้างสรรค์

- อคติ ยิ่งอายุมาก ยิ่งมีอคติมาก
- ยึดติดกับภาระหน้าที่มากเกินไป
- หมดหวังที่จะเรียนรู้ ชอบอ้างว่าอายุมาก ไม่มีเงินไม่มีเครื่องมือ ไม่มีความสามารถ ชอบจำกัดตนเอง
- ปิดกั้นตนเอง

39

ขอขอบพระคุณที่ให้โอกาสมา
ตอบแทนบุญคุณสถาบัน
และขอเป็นส่วนหนึ่งในการ
สร้างสรรค์สังคมนเรศวร

Naresuan University
มหาวิทยาลัยนเรศวร

ด้วยใจจริงที่จริงใจ มอบให้สถาบันแม่

อรรจน์ สีหะอำไพ
08-1629-9813
arthurtraining@yahoo.com
www.arthurtraining.com

40

cy ARTH f Human Resources